

Memòria final del pràcticum

Millora de la implementació del mètode TEACCH a una alumna amb TEA.

Nom alumna: Alba Sánchez Lizana.

Nom col·laboradora docent: Mª Victòria Gómez Seres.

Nom tutora del centre: Leticia Vega González.

Centre de pràctiques: San Vicente Ferrer-FESD, Sagunt.

Data de lliurament: 20 de juny de 2017.

ÍNDIX

I. Parts principals.....	3
1. Introducció. Situació.....	3
2. Anàlisi del context concret de la intervenció.....	4
2.1. Característiques del centre.....	4
2.2. Alumnat:.....	4
2.3. Famílies:	5
2.4. Atenció a la diversitat:.....	5
2.5. Perfil i rol dels professionals implicats:	6
2.6. Tutor de pràctiques del centre:	7
2.7. Contextualització de la intervenció :	7
3. Marc teòric i normatiu.....	9
4. Disseny inicial i modificacions del pla d'intervenció.....	12
4.1. Objectius i competències.....	12
4.2. Metodologia, estratègies i recursos	13
4.3. Planificació i temporalització.....	14
4.4. Accions, activitats i evidències.....	15
4.5. Plantejament de l'avaluació i justificació.....	19
5. Competències que desenvolupa l'estudiant en pràctiques.....	21
5.1. Reflexió sobre punt de partida.....	21
5.2. Valoració del desenvolupament.....	22
6. Avaluació de la intervenció:.....	24
6.1. Exposició, anàlisi i interpretació dels resultats.....	24
6.2. Avaluació de la implementació de la intervenció: disseny inicial, canvis, adaptacions, i justificació dels mateixos.....	26
7. Conclusions i prospectiva.....	27
II. Parts complementàries.....	29
Referències	29

I. Parts principals

1. Introducció. Situació.

Aquesta memòria té com finalitat recollir les accions realitzades durant la meua estada de pràctiques al col·legi San Vicente Ferrer-FESD de Sagunt que varen tindre lloc des de març a juny de 2017, amb motiu del Màster de Dificultats d'Aprenentatge i Trastorns del Llenguatge de la Universitat Oberta de Catalunya, concretament sobre la intervenció portada a terme amb una nena autista la qual té com principal objectiu, la millora de la implementació del programa TEACCH. Per a aquest fi, considero d'especial rellevància, posar en coneixement el context del centre i de l'alumna, per després, passar a analitzar la meua acció realitzada amb l'alumna objecte de la meua intervenció.

2. Anàlisi del context concret de la intervenció.

2.1. Característiques del centre.

El Col·legi “San Vicente Ferrer-FESD” (<http://www.sagunto.fesd.es>) que pertany a la Fundació Educativa Santo Domingo i està situat al Camí vell de Teruel, s/n, Sagunt, València ([Link de la ubicació](#)), és un centre concertat ordinari de segon cicle d’infantil, primària i ESO que té dues línies en cada un dels nivells. El centre es troba en un paratge natural a tres quilometres de Sagunt, capital de la comarca del Camp de Morvedre, a la província de València. El nivell sociocultural dels pares dels alumnes es pot considerar en línies generals com a mitjà, i mitjà alt.

El col·legi va ser fundat per la congregació de les Dominiques de la Anunciata, l’any 1894 i al curs 2007/08, el centre ingressà en la Fundació Educativa Santo Domingo. Des de l’any 2003 el centre treballa amb el suport dels assessors de ITE-CECE en la implantació de Qualitat EFQM i participa en la Red de Centres de Qualitat Educativa de la Conselleria d’Educació de la Generalitat Valenciana.

El centre està situat en un entorn natural ofereix la possibilitat que els alumnes gaudeixin d’espais amplis, lluminosos i en contacte permanent amb la natura. L’edifici consta de planta baixa i dos pisos, on se situen les aules, dues per nivell, així com la resta de dependències. A més, el centre compta amb un Taller de Tecnologia i un Saló d’Actes, diversos patis segmentats per nivells, parc de jocs, porxo cobert, vestuaris d’Educació Física, pistes esportives i zones enjardinades.

El centre porta a terme el pla del Plurilingüisme, el de Noves Tecnologies, el d’Innovació Metodològica, el Pla de Transició de Primària a Secundària, i el Programa d’Altes Capacitats.

2.2. Alumnat:

El nombre d’alumnes del Centre és aproximadament de 670, tenen un nivell sociocultural mitjà, mitjà-alt i com que la majoria prové del mateix poble o voltants, la seva llengua materna és el castellà o valencià. Només hi ha 3 casos d’alumnes immigrants amb una llengua materna diferent, els quals són atesos sota el Programa

d'immersió Lingüística per part de l'equip docent. L'alumnat nouvingut és atès sota el Pla d'Acollida. Els resultats en CB no és el desitjable, hi ha un major grau d'adquisició a l'ESO que a primària. El tant per cent d'alumnes amb NEE és de 6,27%.

2.3. Famílies:

Les famílies es relacionen amb el centre a través de l'administració, secretaria, cap d'estudis i direcció de manera directa, i amb els tutors, a més del temps destinat per a l'atenció a pares i de les reunions planificades i que considerin els pares o tutors, mitjançant el programa PSP. La comunicació de l'AMPA amb les famílies es fa, principalment, mitjançant la seva pròpia pàgina web (<http://www.ampasanvteferrersagunto.es>). Les famílies amb fills amb NEE, reben una atenció més especialitzada, augmentant el nombre de reunions amb el tutor i el departament d'orientació.

2.4. Atenció a la diversitat:

És al Programa d'Atenció a la Diversitat on es recull tota la informació referent a l'atenció a la diversitat. Al mateix s'expliquen les mesures i els recursos d'AD, que son els següents:

1. MESURES ORDINÀRIES:

- ORGANITZATIVES: Agrupacions flexibles i suports ordinaris dins de l'aula.
- CURRICULARS: Priorització de continguts mínims propis del cicle, consolidació de continguts del cicle anterior, permanència d'un any més en el cicle i adaptació de materials didàctics.
- METODOLÒGIQUES: Partir dels coneixements previs de l'alumne (avaluació inicial), potenciar la implicació dels alumnes en els aprenentatges, incrementant la seva participació i col·laboració, plantejar activitats i procediments d'avaluació diversificats, adaptats als diferents nivells i interessos dels alumnes i aprenentatges funcionals i significatius.

2. MESURES EXTRAORDINÀRIES: ADAPTACIONS CURRICULARS.

RECURSOS:

- PERSONALS:
 - i. Interns: Tutors, Professorat de pedagogia terapèutica, Professorat especialista en audició i llenguatge, Orientació educativa y psicopedagògica i Equip directiu.
 - ii. Externs: El Centre manté contacte amb l'O.N.C.E. i el SPE.
- MATERIALS: El centre ha realitzat les adaptacions d'infraestructura necessària per la eliminació de les barreres arquitectòniques. A més es té en compte al centre i a l'aula la distribució flexible de l'espai i del mobiliari en diferents àrees o activitats. El material didàctic a utilitzar a l'aula està igualment adaptat en funció del handicap que presenten els alumnes (necessitats motrius, visuals, auditives, etc.).

2.5. Perfil i rol dels professionals implicats:

En quant al tutor i l'AD, les seves funcions son:

- Comunicar a l'Orientador els casos d'alumnes amb problemes que requereixin certa atenció especialitzada.
- Elaborar i coordinar els programes d'actuació individualitzada dels seus alumnes.
- Informar als pares, professorat i alumnat del grup, de tot lo referent a les activitats docents i el rendiment acadèmic.

El departament/seminari d'orientació, compost pels orientadors, directors pedagògics, els coordinadors de cicle, els professors d'AD i els professors d'educació especial, en quant a l'AD, tenen les funcions de:

- Assessorar tècnicament als òrgans del centre en relació amb les adaptacions curriculars, els programes de suport educatiu i els criteris d'avaluació i promoció d'alumnes.
- Realitzar l'avaluació psicopedagògica individualitzada dels alumnes i elaborar propostes d'intervenció.

- Coordinar, recolzar i oferir suport tècnic a activitats d'orientació, tutoria i de formació i perfeccionament del professorat.

2.6. Tutor de pràctiques del centre:

La meva tutora va ser Leticia Vega González, llicenciada en psicologia i mestra d'educació especial, que ocupa el càrrec d'especialista en Pedagogia Terapèutica a jornada completa. Té 11 anys d'experiència al mateix col·legi. Les funcions que realitza al centre són:

- a) Impartir docència en la part comuna del currículum als alumnes amb més dificultats per aprendre, principalment en les matèries que tenen un caràcter més instrumental.
- b) Col·laborar en l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials o amb dificultats d'aprenentatge prioritàriament dins de l'aula ordinària per tal d'oferir a aquests alumnes oportunitats de participar en els entorns i activitats com més normalitzades millor.
- c) Donar suport als professors en la preparació de materials i activitats adaptades a les necessitats dels alumnes.
- d) Participar en la comissió d'atenció a la diversitat, o en l'àmbit equivalent del centre i en l'elaboració dels plans individualitzats.

2.7. Contextualització de la intervenció :

L'alumna objecte de la meva intervenció, és una nena diagnosticada amb TEA de 4 anys que cursa 2º d'infantil i sense llenguatge verbal però amb intenció comunicativa. Pertany a una família d'un context sociocultural mitjà/mitjà-alt. Els seus pares tenen molt bona relació i es mostren molt atesos i participatius amb tot allò referent amb la nena. És la menuda de 3 germans. Des de que va nàixer, la començaren a portar a l'associació ATEMDI, pel que és una nena que ha estat molt estimulada i treballada. Al gener de 2016, l'avaluació psicopedagògica la va diagnosticar amb un TEA (Grau 2), basant-se en els criteris del manual DSM 5 i en els resultats de les proves IDEA (56) i CARS (40). És el primer any que està escolaritzada, té dictamen d'escolarització, adaptació curricular significativa (PI) i rep suport de la mestra de Pedagogia Terapèutica (5 hores setmanals) i de la Logopeda del SPE (3 hores setmanals). Està a

la seva aula tota la jornada menys una hora setmanal d'atenció fora de l'aula amb la mestra de PT. La resta dels xiquets de la seva classe l'accepten, l'ajuden i comprenen que està en circumstàncies especials, però la integració a l'aula és complicada perquè li costa seguir la dinàmica de la classe.

Els materials curriculars que utilitzen són els pictogrames d'Arassac i gestos de B. Schaeffer com a mètodes alternatius de comunicació, així com materials manipulatius (cubs, insertables, puzles,...) i de pròpia creació per al treball individual. A l'avaluació del 2º trimestre, la mestra de PT va recollir que havia millorat l'atenció, els hàbits d'autonomia, la comprensió dels pictogrames i que les rabietes han disminuït, però que calia treballar la comunicació mitjançant els pictogrames, crear rutines de treball i fomentar l'autonomia.

Mitjançant l'observació directa, els comentaris dels mestres que hi intervenen i de l'avaluació de la mestra de PT, va ser com vaig analitzar el cas, arribant a les següents conclusions:

- Utilitzava un comunicador com a eina de comunicació i anticipació però no disposa de panel anticipatiu, pel que vaig considerar que s'havia de crear un.
- No disposa d'espai de treball individual ni sabia treballar mitjançant aquest mètode, pel que vaig concloure que calia ficar-li un espai a l'aula per a aquest fi i ensenyar-li el mètode de treball d'esquerra a dreta.
- Hi havia una alta presència de comportaments disruptius a l'aula, pel que considerí que calia un seguiment mitjançant un registre pel seu anàlisi i posterior intervenció conductual.
- Cada hora anava un mestre de suport a la seva aula i molts no tenien formació en TEACCH, pel que considerí que calia una major formació en aquest programa.

Finalment, com que tots aquests aspectes formaven un objectiu comú que era la millora d'aplicació del programa TEACCH, la meva intervenció va anar destinada a orientar a la mestra de PT i resta de professionals que intervenien, així com col·laborar en la realització dels materials i les modificacions a l'aula que calien.

3. Marc teòric i normatiu.

L'atenció educativa als alumnes en un context inclusiu requereix la implicació i el compromís dels centres per promoure les oportunitats educatives i les ajudes curriculars, personals i materials necessàries per al progrés de cadascú, assegurant-ne no només la presència (prevenció de l'absentisme i l'abandonament) i la participació (motivació i compromís personal amb el procés d'aprenentatge), sinó també facilitant-los uns aprenentatges valuosos per "dirigir-ne les vides més eficaçment" (Whemeyer, 2009), el que es coneix com un sistema inclusiu. El sistema inclusiu promou l'atenció educativa a tots els alumnes i es fixa de forma especial en aquells grups d'alumnes amb un risc més gran de marginació o d'exclusió, que implica establir un seguiment i una actuació específics de la seva presència, participació i èxit. Per a aquesta finalitat, la planificació de l'atenció a l'alumne s'ha de basar en la intensitat de mesures i suports prenent com a referència el model de "Resposta a la intervenció" (RTI). Aquest model és un procés estructurat i sistèmic que pretén donar resposta a les necessitats de tots els alumnes en funció de tres components bàsics:

- Proporcionar a tots els alumnes una atenció educativa universal d'alta qualitat.
- Establir un sistema d'avaluació universal que permeti la identificació i intervenció precoces dirigides a alumnes en risc d'obtenir resultats limitats en el seu procés d'aprenentatge. L'objectiu és proporcionar suports adequats i efectius per garantir-ne el progrés.
- Avaluar l'efectivitat de la intervenció segons el progrés dels alumnes amb l'objectiu d'introduir modificacions per millorar la qualitat de la proposta pedagògica.

Aquestes mesures i suports poden ser universals, les quals estan adreçades a tots els alumnes; addicionals, les quals permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar d'alguns alumnes; i intensius, específics per als alumnes amb necessitats educatives especials, els quals estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal. Tal com es recull al document *De l'escola inclusiva a un sistema inclusiu* (Departament

d'Ensenyament de Catalunya, 2015), el 15% dels alumnes requerirà de mesures i suports addicionals mentre que el 5% requerirà de mesures i suports específiques. L'autisme és un trastorn que requereix de mesures i suports intensius, els quals queden recollits al dictamen d'escolarització i als Programes Individualitzats (PI).

L'autisme va ser definit per primer volta, per Leo Kranner, un psiquiatra infantil d'EEUU als anys 40, i encara que les àrees de dificultat estan les mateixes, el concepte ha evolucionat fins als nostres dies. Als actuals criteris presentats al DSM-V (American Psychiatric Association), el que es coneixia com autisme, ha passat a formar una categoria dins dels Trastorns del Neurodesenvolupament denominada Trastorns de l'Espectre Autista (TEA), reconeixent així la simptomatologia autista comú a tots individus en un ample ventall de fenotips. Les habilitats les quals es troben més afectades a les persones amb TEA són el llenguatge, la socialització, i la creativitat i imaginació, el que es coneix com "triada de dificultats" (Wing i Gould, 1979).

Autors com Mesibov G. i Howley M. al seu llibre "L'accés al currículum per alumnes amb trastorns de l'espectre autista: ús del Programa TEACCH per afavorir la inclusió", entre altres, defenen que l'aprenentatge estructurat és una bona ferramenta per a facilitar l'accés al currículum de les persones amb TEA. Aquest programa va nàixer al final dels anys 60 als Estats Units i s'ha implementat als mateixos EEUU, a Europa, Àsia i Sud-Amèrica. L'ensenyança estructurada és un sistema per organitzar l'aula i fer que els processos i estils d'ensenyança estiguin orientats a l'autisme amb la finalitat d'augmentar el grau d'autonomia i el control sobre la conducta al tindre en compte les habilitats cognitives, les necessitats i els interessos de les persones amb TEA i ajustar l'entorn en conseqüència. A més, aquesta metodologia, es fonamenta en els principis de la inclusió i, com que aquests suports materials estan a l'abast de qualsevol nen, també recull aspectes del que es coneix com DUA (Disseny Universal d'Aprenentatge).

La legislació i normativa vigent al respecte, és la següent:

- Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE)
- Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa (LOMCE)
- [Real Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, per el que s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat y de la seva inclusió social](#)

- DECRET 38/2008, de 28 de març, del Consell, per el que s'estableix el currículum del segon cicle d'Educació Infantil en la Comunitat Valenciana.
- [Decret 39/1998 de 31 de març del Govern Valencià, d'ordenació de la educació per l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials](#)
- [Ordre de 16 de juliol de 2001, per la que es regula la atenció educativa l'alumnat amb necessitats educatives especials escolaritzat en centres d'Educació Infantil \(2º cicle\) i Educació Primària](#)
- [Ordre de 15 de maig de 2006 de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, per la que estableix el model d'informe psicopedagògic i el procediment de formalització](#)

4. Disseny inicial i modificacions del pla d'intervenció.

4.1. Objectius i competències.

L'objectiu principal de la meua intervenció va ser:

- Millorar la implementació del programa TEACCH, de manera que el seu nivell de ansietat disminueixi i afavorir així, l'adquisició d'aprenentatges.

I els objectius específics varen ser:

- Orientar els docents que intervenen amb amb la nena, es a dir, la tutora, els mestres de suport, la mestra de PT i la logopeda, sobre el programa TEACCH.
- Millorar la comprensió de l'entorn a través de la reorganització de l'espai, incloent l'espai individual a l'aula, i la creació d'un panell anticipatiu.
- Augmentar els mètodes de comunicació de la nena, fent un ús apropiat del comunicador i un major ús del llenguatge gestual.
- Modificar les seves conductes disruptives a través del suport conductual positiu.

Les competències a desenvolupar foren:

- Capacitat per comprendre els aspectes fonamentals del desenvolupament, de l'aprenentatge escolar i de les prescripcions normatives i curriculars amb l'objectiu d'ajustar l'atenció educativa als infants amb TEA.
- Capacitat per identificar els factors que determinen les dificultats d'aprenentatge i els trastorns del llenguatge dels nens amb TEA.
- Capacitat per identificar i valorar les diferències individuals dels nens que presenten TEA.
- Capacitat per conèixer i seleccionar les diferents estratègies, procediments i recursos més adequats per a la intervenció psicoeducativa de nens amb TEA.
- Capacitat per dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes d'intervenció

ajustades a les necessitats educatives dels nens amb TEA.

4.2. Metodologia, estratègies i recursos

Donat que els alumnes amb TEA tenen una major capacitat de processar la informació visual envers la verbal, utilitzarem el programa d'ensenyança estructurada TEACCH ja que, a banda de que ja l'havien començat a utilitzar, aquest mètode permet crear un entorn d'aprenentatge efectiu, que assegura la motivació i la concentració, i a més, afavoreix la inclusió de la nena a l'aula ordinària, pel que també respecta les bases del sistema inclusiu i les pautes del DUA. De manera que vaig introduir el panell anticipatiu i l'espai de treball individual a l'aula. Durant les realitzacions de les activitats de treball tant individual com grupal, utilitzí el joc i el reforç positiu, sota un ambient d'afecte i confiança, de manera que la seva autoestima i confiança augmentaren. A més, per la modificació de la conducta, em basí en l'article de FEAPS plena inclusió: suport conductual positiu (Goñi, M. J.; Martínez, N. i Zardoya, A., 2007), el qual dona orientacions sobre com actuar davant determinades conductes. Així, el primer que hem fet davant una conducta disruptiva és analitzar el context i la pròpia conducta, i la nostra resposta sempre s'ha basat no en dir-li que estava fent alguna cosa malament, si no en dir-li que havia de fer, que s'esperava d'ella en eixe context concret, reforçant sempre les conductes adequades mitjançant el reforç positiu. En quant al mètode de comunicació, varen utilitzar diversos sistemes augmentatius, com son el comunicador amb imatges, el gestos de B. Schaeffer i els gestos naturals. Al punt següent s'explica de forma més detallada la metodologia i els recursos emprats a cada activitat realitzada.

4.3. Planificació i temporalització.

Per a la creació de la intervenció, vaig seguir les següents accions:

Accions a realitzar	Març		Abril				Maig					Juny		
	20-24	27-31	3-7	10-14	17-21	24-28	1-5	8-12	15-19	22-26	29-2	4-8	11-15	18-22
Anàlisi de la institució educativa i el context.														
Estudi del cas i detecció de les necessitats.														
Definició de la proposta d'intervenció.														
Preparació dels materials i recursos necessaris.														
Intervenció educativa i avaluació de resultats.														

A més, vaig dividir la meua intervenció en 3 fases, que eren les següents:

- FASE 1: orientar a la mestra tutora i la creació de materials (10-28 d'abril): durant aquesta fase, a més d'informar a la mestra tutora del que anàvem a fer i orientar-la, vaig recopilar tota la informació referent a l'horari de la nena i dels seus comportaments amb la seva col·laboració, ja que era necessari per la creació del panell anticipatiu. Un volta recopilada tota la informació, vaig començar a fer el panell anticipatiu amb els pictogrames d'ARASAAC. Al mateix temps, vaig fer materials per al treball individual centrats en activitats motivants (associar iguals, puzles, grafomotrius,...) que fomentessin principalment l'atenció, ja que la nena mai havia treballat d'aquesta manera i la seva atenció estava molt reduïda. A més, vaig buscar els recursos materials necessaris per la creació de l'espai de treball individual, el qual es basaria en el mètode de treball d'esquerra a dreta.
- FASE 2: El treball individual (02-31 de maig): durant aquesta fase, a la sessió amb la mestra de PT fora de l'aula ordinària, començarem a treballar mitjançant el mètode de treball d'esquerra a dreta, per, a poc a poc, anant introduint-lo a l'aula ordinària.

- FASE 3: El programa TEACCH a l'aula (02-31 de maig): a principi de maig varen introduir el panel anticipatiu a l'aula, i a mitjans de maig, l'espai de treball individual a l'aula.

Cal assenyalar, que com a activitats transversals a tota la intervenció, vaig implementar el reforç conductual positiu com a tècnica per la modificació de conducta i un ús adequat del comunicador i un augment de l'ús dels gestos.

4.4. Accions, activitats i evidències

FASE 1: Orientació a la mestra tutora i creació de materials.

Objectius:

- Donar orientacions a la tutora i altres mestres, sobre la metodologia TEACCH i tècniques de modificació de conducta.
- Recopilar informació sobre l'horari i el comportament de la nena.
- Realitzar les modificacions de l'estructuració física per que l'aula tingui sentit.
- Crear un panel anticipatiu i activitats per al treball individual.
- Fomentar l'autonomia dins de l'entorn i per realitzar activitats.
- Afavorir la comprensió mitjançant l'ús d'un panel anticipatiu o horari visual d'activitats.

Destinataris: la mestra tutora de la nena i altres mestres que donen suport a l'aula.

Temporització: 10-28 abril

Activitats i continguts: recopilar informació sobre l'horari de la nena i sobre les seves conductes i donar orientacions específiques sobre l'organització de l'espai, del temps, mètodes de treball i materials. realitzar una estructuració física efectiva de l'aula, clarificant espais i llevant l'excés de material visual i auditiu, de manera que fomentem la autonomia i les rutines. Després afegirem un espai de treball individual d'esquerra a dreta. Al mateix temps anirem fent el panel anticipatiu o horari visual, de manera que la seva comprensió de l'entorn augmenti, i activitats de treball individual.

Recursos: safates, pictogrames i el llibre: “El acceso al currículum por alumnos con trastornos del espectro del autismo: uso del programa TEACCH para favorecer la inclusión”, de Mesivob g. i Howley M.

Evidències:

Imatge 1: panell anticipatiu a l'aula

Imatge 2: exemples dels materials creats per al treball individual

FASE 2: El treball individual.

Objectius:

- Ensenyar a la nena com ha de treballar individualment mitjançant el mètode d'esquerra a dreta.
- Millorar l'atenció, la concentració i ser capaç d'estar asseguda i en silenci.

- Fomentar l'autonomia.

Competències:

- El coneixement de sí mateix i l'autonomia personal.
- El medi físic, natural, social i cultural.
- Els llenguatges: comunicació i representació.

Destinatari: la nena.

Temporització: 02-31 de maig.

Activitats i continguts: primer es treballarà fora de l'aula, a l'aula de PT aquest mètode, per després aplicar-ho a l'aula ordinària.

- El programa TEACCH.
- El mètode de treball individual d'esquerra a dreta.

Metodologia: per a l'ensenyament d'aquest mètode s'utilitzarà l'encadenament cap arrere sempre que sigui necessari, així com el model. S'utilitzaran 3 safates amb 3 activitats individuals i amb 3 pictogrames de colors diferents, i una última amb una activitat que li agradi (puzle per exemple) i un símbol d'un premi, les quals haurà d'emparellar i fer per l'ordre establert. A l'esquerra tindrà les safates que ha de fer i a la dreta el pictograma de "acabat", on haurà de deixar la safata amb l'activitat acabada i agafar la següent.

Instruments de recollida d'informació: el registre d'observació de les sessions.

Recursos: safates, pictogrames, fitxes de treball individual.

Avaluació: l'avaluació serà mitjançant un registre d'observació atenent a uns ítems (Veure apartat 4.5: Plantejament de l'avaluació i justificació).

FASE 3: el programa TEACCH a l'aula.

Objectius:

- Millorar l'atenció, la concentració i ser capaç d'estar asseguda i en silenci.
- Fomentar l'autonomia.
- Afavorir la comprensió mitjançant l'ús d'un panel anticipatiu o horari visual d'activitats.

Competències:

- El coneixement de sí mateix i l'autonomia personal.
- El medi físic, natural, social i cultural.
- Els llenguatges: comunicació i representació.

Destinataris: la nena.

Temporització: 02-31 de maig.

Activitats i continguts: començarem a utilitzar el panel anticipatiu, la mesa de treball individual i seguirem les orientacions sobre la modificació de la conducta i dels diferents sistemes alternatius de comunicació.

Metodologia: en quant a la estructuració del espai seguirem la metodologia que proposa el programa TEACCH; per a la modificació de conducta seguirem la metodologia del "suport conductual positiu" (FEAPS: plena inclusió), que es basa principalment en dir-li al nen això que ha de fer, es a dir, donar-li una alternativa al seu comportament disruptiu; i com a sistemes alternatius de comunicació utilitzarem un comunicador amb pictogrames, alguns dels gestos signats de B. Schaeffer i els gestos naturals.

Instruments de recollida d'informació: el registre d'observació de les sessions.

Recursos:

- Llibre: *"El acceso al currículo por alumnos con trastornos del espectro del autismo: uso del programa TEACCH para favorecer la inclusión"*, de Mesivob g. i Howley M.
- Goñi, M. J.; Martínez, N. i Zardoya, A. (2007) Cuaderno de buenas prácticas. Apoyo conductual positivo. Algunas herramientas para afrontar las conductas difíciles. *Cuadernos de Buenas Prácticas, Madrid: FEAPS*. Recuperat de:

<http://www.plenainclusion.org/sites/default/files/bp-apoyo-conductual.pdf>

- Gestos signats de B. Schaeffer.

Avaluació: l'avaluació serà mitjançant un registre d'observació atenent a uns ítems (Veure apartat 4.5: Plantejament de l'avaluació i justificació).

Evidències:

Imatge 3: espai de treball individual

4.5. Plantejament de l'avaluació i justificació

L'avaluació va ser contínua durant tot el procés d'intervenció, a la qual es va fer un registre d'observació a cada sessió amb els ítems següents, ja que són els aspectes sobre els quals realitzí la meva intervenció:

- Nivell d'autonomia de la nena dins de l'aula.
- Capacitat per treballar de forma individual.
- La comunicació mitjançant el comunicador i altres sistemes augmentatius de la comunicació com els gestos.
- La comprensió de l'entorn mitjançant informació visual.
- Registre de les conductes disruptives.

La intervenció només pot ser mesurable a través de la observació directa i posada en comú amb la resta de professionals dels comportaments i conductes de l'objecte d'intervenció, ja que la intervenció va anar encaminada a l'aplicació del mètode TEACCH i la forma d'avaluar que aquest mètode facilita una millora de la comprensió de l'entorn als subjectes amb TEA i que a més permet l'adquisició d'aprenentatges a través del treball individual, no pot ser mesurable amb un material concret.

5. Competències que desenvolupa l'estudiant en pràctiques.

5.1. Reflexió sobre punt de partida.

Les competències ha desenvolupar durant les pràctiques en general, eren:

- Capacitat per utilitzar la pràctica reflexiva com a mètode d'aprenentatge.
- Capacitat per comprendre els aspectes fonamentals del desenvolupament, de l'aprenentatge escolar i de les prescripcions normatives i curriculars amb l'objectiu d'ajustar l'atenció educativa als infants amb dificultats de l'aprenentatge.
- Capacitat per conèixer i seleccionar les diferents estratègies, procediments i recursos més adequats per a la intervenció psicoeducativa en dificultats de l'aprenentatge.
- Capacitat per dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes d'intervenció ajustades a les necessitats educatives dels nens amb dificultats d'aprenentatge.
- Capacitat per identificar i valorar les diferències individuals dels nens que presenten dificultats d'aprenentatge.

I més concretament sobre la meua intervenció eren les següents:

- Capacitat per analitzar el context, la metodologia emprada i de més aspectes curriculars, així com les característiques pròpies del subjecte, per trobar propostes de millora en un cas concret.
- Capacitat per comprendre els aspectes fonamentals del desenvolupament, de l'aprenentatge escolar i de les prescripcions normatives i curriculars amb l'objectiu d'ajustar l'atenció educativa als infants amb TEA.
- Capacitat per identificar els factors que determinen les dificultats d'aprenentatge i els trastorns del llenguatge dels nens amb TEA.

- Capacitat per conèixer i seleccionar les diferents estratègies, procediments i recursos més adequats per a la intervenció psicoeducativa de nens amb TEA.
- Capacitat per dissenyar, desenvolupar i avaluar propostes d'intervenció ajustades a les necessitats educatives dels nens amb TEA, i més concretament, el programa TEACCH.

Per al desenvolupament de les mateixes, comptava amb els coneixements adquirits al mòdul de Cicle Superior d'Educació Infantil, a la carrera de Magisteri d'Educació Primària, a les especialitats de Dificultats de l'Aprenentatge i Trastorns del Llenguatge del present Màster i amb un curs sobre Trastorns del Desenvolupament realitzat recentment organitzat pel CEFIRE. A més comptava amb la experiència adquirida com a monitora a diverses empreses, com a mestra a l'acadèmia Kumon, com a mestra de suport extraescolar i recentment havia començat a treballar com a Educadora d'Educació Especial a un col·legi d'infantil amb nens majoritàriament autistes. Com que ja hi vaig treballar al menjador del col·legi on vaig realitzar les pràctiques, ja coneixia el seu funcionament, la forma de treballar i a part de l'equip docent, pel que no dubtava de que fora a ser una experiència molt enriquidora.

5.2. Valoració del desenvolupament.

La primera capacitat desenvolupada va ser la capacitat per analitzar un context educatiu concret, mitjançant la realització de la primera PAC, en la qual varen tenir que recopilar tota la informació sobre el centre en qüestió. Posteriorment vaig començar a analitzar els casos concrets que hi ha havia al centre, per decidir així, sobre quin cas concret realitzaria la meva intervenció. Per aquest fi, vaig haver de comparar la realitat que hi havia al centre amb els meus coneixements, arribant a la conclusió de que, donat que recentment havia fet un curs sobre trastorns del desenvolupament, i vaig veure com la nena autista requeria d'una millora en la implementació del mètode TEACCH, vaig decidir fer la meva intervenció sobre aquest subjecte. Per tant, durant la planificació de la intervenció i posada en pràctica de la mateixa, vaig desenvolupar totes aquelles capacitats referents al coneixement sobre els factors que determinen les dificultats del nens amb TEA, així com totes aquelles referents a l'anàlisi, planificació, desenvolupament i avaluació d'una intervenció. A banda, durant totes les pràctiques, he fet ús de la pràctica reflexiva per les intervencions portades a terme amb la resta de nens.

Per a més informació, podeu consultar el meu Portafoli Docent mitjançant aquest link:
https://docs.google.com/a/uoc.edu/presentation/d/1IFhYNAql4Cc1ICXc48u5r09d9SrZjJeWv6_bIBU0MC4/edit?usp=sharing

6. Avaluació de la intervenció:

6.1. Exposició, anàlisi i interpretació dels resultats.

Per a l'exposició de l'avaluació, es tindrà en compte els comportaments observats de la nena abans de la intervenció i després de la intervenció, sobre els ítems abans esmentats, i que m'ha servit per avaluar tot el procés d'intervenció i que he anat recopilant al llarg de les sessions.

Així, abans de la intervenció vaig observar el següent:

- **Nivell d'autonomia de la nena dins de l'aula:** la nena anava d'un lloc a un altre depenent dels seus interessos, sense un objectiu concret, i no tenia un lloc fix per realitzar cada activitat.
- **Capacitat per treballar de forma individual:** no era capaç d'estar asseguda més d'un par de segons, de seguida es cansava de l'activitat i ho deixava a mitges, no tenia capacitat d'atenció sobre altres coses que no foren els seus interessos.
- **La comunicació mitjançant el comunicador i altres sistemes augmentatius de la comunicació com els gestos:** la seva intenció comunicativa era quasi nul·la, la comunicació no era productiva o funcional, utilitzava molt poc el comunicador i els adults l'utilitzaven com a ferramenta d'anticipació d'activitats.
- **La comprensió de l'entorn mitjançant informació visual:** no tenia panell anticipatiu, per tant, no sabia què activitat havia de fer, on fer les activitats o què s'esperava d'ella, de fet feia el que volia.
- **Registre de les conductes disruptives:** apareixien cada cop que algun adult tractava que deixés l'activitat que estava fent i dirigir-la cap a una altra activitat.

Després de la intervenció, vaig observar el següent:

- **Nivell d'autonomia de la nena dins de l'aula:** identifica cada pictograma del panell anticipatiu, amb el seu lloc a l'aula o al centre, pel que amb només ensenyar-li el pictograma, ella és capaç d'anar sola al lloc corresponent, sense

la companyia d'un adult, encara que requereix del mateix quan a d'anar fora de l'aula.

- **Capacitat per treballar de forma individual:** encara que està en procés d'adquisició del mètode de treball d'esquerra a dreta i hi ha voltes que requereix el suport de l'adult, és capaç d'estar asseguda durant tot el temps que durin les activitats plantejades, a més li agrada fer-les i la seva atenció s'ha vist augmentada.
- **La comunicació mitjançant el comunicador i altres sistemes augmentatius de la comunicació com els gestos:** el comunicador ja no s'està utilitzant com a ferramenta d'anticipació, s'utilitza més per que la nena faja eleccions, per exemple sobre alguna activitat o el tipus de berenar, però l'ús dels gestos i de l'ús instrumental de l'adult, s'ha vist augmentat i ha començat a dir les primeres paraules, a més, busca més el contacte ocular amb l'adult i està molt més afectiva.
- **La comprensió de l'entorn mitjançant informació visual:** des del primer dia que varen introduir-lo a la classe, vàrem poder observar com la seva conducta millorava, acabant-se les rebequeries al passar d'una activitat a una altra, ja que comprenia millor el que li demanaven que si li ho dèiem verbalment.
- **Registre de les conductes disruptives:** s'han vist disminuïdes, tant en quantitat com en qualitat, ja que ara només sol fer un crit quan alguna cosa no és del seu gust.

A través de la implementació de la intervenció, s'ha pogut observar com gràcies al panell anticipatiu i a la orientació donada als mestres, la comprensió de l'entorn de la nena ha millorat, de manera que el seu nivell d'ansietat s'ha vist disminuït, així com la freqüència de les seves rebequeries. Participa molt més de les activitats de l'aula com són l'assemblea o els treballs amb el grup, encara que treballa en paral·lel, sense relacionar-se amb els altres nens i amb el suport d'un adult. En quant a la incorporació del treball a l'aula ha tingut una molt bona acceptació per la seva part, el motiva i li agrada, i hi ha vegades que vol fer més activitats. A més, gràcies a la realització d'aquestes activitats, el temps d'estar asseguda i l'atenció, s'han vist augmentades. Per altra banda, s'ha observat una millora en les qualitats de les seves comunicacions, ja que emprava més gestos, sons, busca a l'adult, el contacte ocular,... que abans de la intervenció. Per tot això penso que la intervenció ha sigut molt positiva, ja que a banda de les millores que ja he esposat, li he donat a l'equip docent unes ferramentes de treball que abans desconeixien, i a més els he fet conscients de que aquesta forma de

treballar és la que els nens amb TEA necessiten durant tota la seva vida i ho continuaran portant a terme.

6.2. Avaluació de la implementació de la intervenció: disseny inicial, canvis, adaptacions, i justificació dels mateixos.

No hi ha hagut canvis, ja que el plantejament inicial va ser molt bé acceptat per tot l'equip docent i sempre s'han mostrat molt disposats i participatius.

7. Conclusions i prospectiva.

Per acabar aquesta memòria, el primer que m'agradaria fer és mostrar els meus agraïments al col·legi San Vicente Ferrer de Sagunt, ja que s'han mostrat sempre molt atesos amb mi, m'han facilitat tota la informació que necessitava, m'han transferit les seves experiències i coneixements i han acceptat de bon gust totes aquelles propostes que donava, tant amb la nena objecte de la meva intervenció com amb la resta de nens.

Dit això, com a conclusió sobre aquesta intervenció, puc dir que ha estat molt positiva en tots els aspectes, des dels primers dies que només feia que observar i preguntar informació, passant per la selecció i creació dels materials, la cerca dels materials necessaris per a la creació de l'espai de treball individual, com amb la posada en pràctica de tot el que anaven fent, ja que havia posat molt d'ímpetu en la mateixa i la resta de mestres em va acompanyar. En quant a la implementació de la mateixa, com s'ha pogut observar, els resultats han sigut molt positius. La nena ha canviat moltíssim des dels primers dies, pel que estic més que satisfeta. A més, el centre i els mestres implicats, s'han fet conscients de la necessitat de treballar mitjançant aquest mètode i van a continuar implantar-ho durant tota l'etapa educativa de la nena.

Per últim, m'agradaria assenyalar que al llarg del pràcticum, he après que per obtenir uns bons resultats, cal fer una bona planificació, i que per fer aquesta planificació és necessari fer un bon anàlisi previ tant dels aspectes curriculars, com dels metodològics, com dels contextuals. Després d'aquest anàlisi, és quan es pot comparar la situació amb els nostres coneixements i fer la planificació, tractant d'adequar tot allò que volem aconseguir a les particularitats del centre, als recursos disponibles i a les característiques dels nens. Aquest aprenentatge l'he adquirit al llarg de totes les pràctiques amb els nens que rebien suport, ja que sense conèixer als xiquets, les seves particularitats i el seu context acadèmic i familiar, així com els recursos dels que disposaven o la programació, esdevenia difícil plantejar qualsevol activitat i especialment, amb la nena objecte de la meva intervenció, ja que he pogut observar que és mitjançant una bona programació com es pot assolir uns millors resultats. Pel contra, com que el nostre treball depèn de molts factors, també he après que cal de certa flexibilitat, i més tractant-se de nens amb NEE, ja que per exemple, en el cas de la nena autista, una activitat diferent com pot ser una representació teatral, pot fer que eixe dia no puguis treballar el que volies o que agafi una rabieta per un

trencament de la seva rutina. A més, també cal de molta paciència, pel que els resultats els hem de preveure molt a llarg termini, basant-nos per a això en la consecució d'objectius més petits, ja que amb aquests nens, la permanència d'un aprenentatge és molt més costós. Per últim, assenyalar que l'afecte juga un paper molt important i que no hem de perdre de vista mai, ja que, com bé assenyala Plató, **tot aprenentatge té una base emocional.**

II. Parts complementàries

8. Referències

Bautista, G.; Castejón, E.; Espasa, A. (2016) *Bases normatives, organitzatives i curriculars d'atenció a la diversitat*. UOC. Barcelona.

Croll, P. (1994). *La observación sistemática en el aula*. Madrid: La muralla.

Decret 119/2015 del 23 juny de 2015, d'ordenació dels ensenyaments d'educació primària a Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6900. Disponible a: http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=696985&language=ca_ES

FEAPS *Plena inclusió: apoyo conductual positivo*. Disponible a: http://www.plenainclusion.org/sites/default/files/apoyo_conductual_positivo.pdf

Generalitat de Catalunya, Departament d'educació. (2015). *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu*. Servei de Comunicacions i Publicacions. Disponible a: <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/inclusio/escola-inclusiva.pdf>

Gràcia, M.; Sanlorein, P; Segué, M.T. (2016) *Inclusió i processos afectius, motivacionals i realcionals implicats en l'aprenentatge escolar*. UOC. Barcelona.

Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Boletín Oficial del Estado, 4 de mayo de 2006, núm. 106, pp.17158-17207. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>

Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa. Boletín Oficial del Estado, 10 de diciembre de 2013, núm. 295, pp 97858-97921. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació a Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 5422. Disponible a: <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/normativa/no>

[rmativa-educacio/lec_12_2009.pdf](#)

Mesibov, G. i Howley, M. (2010) *El acceso al currículo por alumnos con trastornos del espectro del autismo: uso del programa TEACCH para favorecer la inclusión*. Autismo Ávila. Ávila.

Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria. Boletín Oficial del Estado, a 1 de marzo de 2014, pp. 19349-19420. Disponible a: <https://www.boe.es/boe/dias/2014/03/01/pdfs/BOE-A-2014-2222.pdf>

Schaeffer, B. i col-laboradors. (1994) *Total Communication: A signed speech program for non-verbal children*. Champaign, Illinois: Research Press.

Wakefield, MA. (2013) *Universal Design for Learning Guidelines version 2.0*. Disponible a: http://www.educadua.es/doc/dua/dua_pautas_2_0.pdf